

Aan Provinciale Staten

PS2022RGW34

ONDERWERP	Voortgang realisatie Groene Contour	TELEFOONNUMMER	+31651755796
DATUM	7-06-2022	E-MAILADRES	Wilma.timmers@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-516163621-97	DOMEIN/OPGAVE	LLO
VAN	Wilma Timmers	TEAM	NEL
NUMMER PS	PS2022PS	PORTEFEUILLEHOUDER	Sterk
COMMISSIE	RGW		
BIJLAGE	Geen		

Geachte dames en heren,

Essentie/ samenvatting:

In het coalitieakkoord is €12 miljoen beschikbaar gesteld om 400 ha Groene Contour te kunnen realiseren voor het eind van 2023. De Groene Contour is een gebied van ongeveer 3.000 hectare dat tegen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) aanligt of het functioneren van het NNN op een andere manier versterkt en, als het omgevormd is tot natuur, aan die NNN wordt toegevoegd. De idee was dat derden de Groene Contour zouden realiseren, daarom waren tot 2019 geen provinciale middelen beschikbaar, behalve voor het natuurbeheer van gerealiseerde Groene Contour. Op 14 april 2021 heeft u het Instrumentenkader uitvoering Groene Contour vastgesteld. Na vaststelling van het instrumentenkader zijn twee instrumenten opengesteld voor subsidie en heeft er onderzoek plaatsgevonden naar de openstelling van de overige drie subsidie-instrumenten. Met deze statenbrief informeren wij u over de voortgang van de realisatie van de Groene Contour.

Inleiding:

Volgens het Akkoord van Utrecht (AvU) van 2011 is afgesproken dat Groene Contour percelen, die voor het overgrote deel worden gebruikt als landbouwgrond, op vrijwillige basis omgevormd kunnen worden tot natuurgebied, waarna ze vervolgens door de provincie aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN) worden toegevoegd. Volgens dit Akkoord zou de realisatie van natuur in de Groene Contour door derden moeten worden gefinancierd, bijvoorbeeld door middel van rood voor groen constructies bij landgoedontwikkeling of kleinschalige verstedelijking. Via deze constructie is ca 100 hectare natuur in de Groene Contour gerealiseerd. Om de realisatie te versnellen heeft u in via de Begroting 2020 een meerjarig, incidenteel budget beschikbaar gesteld van €12 miljoen voor de realisatie van 400 hectare Groene Contour. Om hier uitvoering aan te geven is het Instrumentenkader uitvoering Groene Contour vastgesteld (PS 14 april 2021). Aan u is toegezegd dit Instrumentenkader jaarlijks te evalueren en u te informeren over voortgang realisatie Groene Contour. Bij motie 31 (14 april 2021) is toegezegd, wanneer verwacht wordt dat de doelstelling van 400 hectare in 2023 niet gerealiseerd wordt, aan u aanvullende instrumenten en/of maatregelen voor te leggen, zodat de realisatie van de Groene Contour op koers blijft.

Wij zullen in deze brief eerst ingaan op de uitwerking van de vijf instrumenten uit het Instrumentenkader en de besteding van de middelen. Vervolgens zullen we ingaan op de voortgang van de realisatie. Ook de knelpunten in de voortgang zullen we noemen en we geven aan wat dit betekent voor de verdere aanpak realisatie Groene Contour. Bij de vaststelling van het Instrumentenkader zijn de moties 31, 32, 33 en 35 aangenomen. Deze betrekken we bij de uitwerking en uitvoering van de instrumenten. Daar waar bij de realisatie van de Groene Contour zich kansen voor doen zullen wij de moties in acht nemen.

Uitwerking van de vijf instrumenten - subsidiemogelijkheden

Het Instrumentenkader onderscheidt vijf instrumenten (zie tabel 1). Deze instrumenten hebben we gezamenlijk met onze partners Kopgroep Akkoord van Utrecht opgesteld. Die partners zijn het Utrechts Landschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Utrechts Particulier Grondbezit, LTO, agrarische collectieven en Natuur en Milieu Utrecht. In overleg met hen is het totaal aan middelen van € 12 miljoen verdeeld over deze vijf instrumenten. Ook deze bedragen staan in tabel 1.

Instrument 1 en 4 bleken te kunnen worden uitgevoerd via een aanpassing van de bestaande subsidieverordening. Deze instrumenten zijn daadwerkelijk opengesteld op 15 oktober 2021. Met deze nu opengestelde instrumenten kan in theorie voor een bedrag van € 9 miljoen subsidie voor realisatie van Groene Contour worden aangevraagd. Voor de periode tot 15 oktober 2022 is het subsidieplafond voor de beide instrumenten gezamenlijk vastgesteld op € 3 miljoen.

De instrumenten 2, 3 en 5 worden gekenmerkt door een combinatie van natuurbestemming en agrarische bestemming van het Groene Contourperceel. Dit blijkt zowel op ruimtelijke ordenings- als op subsidie technische problemen te stuiten. Juridisch is onderzocht of en hoe subsidies voor deze instrumenten opengesteld kunnen worden. De conclusies zijn dat voor de gedeelten die natuur worden binnen die instrumenten, gebruik kan worden gemaakt van de vigerende subsidieregelingen (Uitvoeringsverordening aankoopsubsidie NNN-gronden (UVAN), Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) en Subsidieregeling Natuur en Landschap (SVNL)). Dat is dan inclusief een kwalitatieve verplichting die waarborgt dat het natuurdeel natuur blijft. Voor de gedeelten die agrarisch blijven is een nieuwe subsidieregeling noodzakelijk; de huidige regelingen zijn nl. niet staatssteunproof. Dit vereist óf een vrijstellingsverordening óf een goedkeuringsbesluit in Brussel en hier wordt op dit moment aan gewerkt.

Besteding middelen (tabel 1)

Voor de realisatie van instrument 1 is actief bij grondeigenaren in de uiterwaarden verkend of er belangstelling is om Groene Contour-percelen om te zetten in natuur. Geen enkele grondeigenaar heeft aangegeven zelf natuur te willen realiseren. Wel is er bereidheid om aan ruilingen mee te werken, indien de provincie passende ruilgronden beschikbaar heeft. Met enkele eigenaren vinden gesprekken over verwerving plaats. Op basis van de uitgevoerde verkenning zal één agrariër actief benaderd worden voor bedrijfsverplaatsing om daarmee naast verwerving van Groene Contourgronden in de uiterwaarden ook ruilgrond buiten de uiterwaarden voor anderen beschikbaar te krijgen. Op dit moment zijn nog geen aanvragen voor instrument 1 ingediend.

De openstelling van instrument 4 heeft geleid tot één aanvraag (grootte 4 ha; ongeveer € 0,2 miljoen). Naar verwachting zal dit jaar nog een subsidieaanvraag voor een Groene Contour perceel ter grootte van circa 10 ha (ca. € 0,5 miljoen) worden ingediend.

Voor ieder instrument is nog voldoende geld gereserveerd voor uitvoering. Daarom is geen verschuiving binnen het budget aan de orde.

Tabel 1. Overzicht instrumenten, openstellingen, uitgaven en realisatie hectares Groene Contour

Instrument	Inhoud	Opengesteld per 15-10-2021	Uitgegeven	Gereserveerd	Bestemming	Realisatie hectares
1	In uiterwaarden; afwaarderingssubsidie 85%;	€ 2,0 mln	€ 0,2 mln.	€ 6,- mln	100% natuur	0
2	Bij NSW-landgoederen	Niet opengesteld	0	€ 1,0 mln	50% natuur; 50% agrarisch met kwalitatieve verplichting	0
3a	Agrarisch	Niet opengesteld	0	€ 0,5 mln	100% agrarisch	0
3b	Grotendeels agrarisch, 10% natuur met afwaardering	Niet opengesteld	0	€ 0,5 mln	90% agrarisch met kwalitatieve verplichting; 10% natuur	0
4	Buiten uiterwaarden, afwaarderingssubsidie 50%	€ 1,0 mln	Aanvragen in behandeling (14 ha, € 0,7 mln). Nog niets beschikbaar	€ 3,0 mln	100% natuur	0
5	In agrarisch natuurbeheer	Niet opengesteld	0	€ 1,0 mln	100% agrarisch	0

Voortgang en knelpunten realisatie Groene Contour

De realisatie van 400 ha Groene Contour blijft achter bij onze ambitie en inzet en is daarmee niet haalbaar in 2023. De realisatie van het totale einddoel van 3000 ha Groene Contour in 2040 lijkt onzeker.

Er zijn meerdere verklaringen voor het feit dat nog weinig subsidieaanvragen zijn binnengekomen en beschikbaar. De belangrijkste verklaring is dezelfde als bij de realisatie van het NNN, namelijk de beperkte bereidheid bij grondeigenaren hun gronden te verkopen of van functie te laten veranderen én de prijs die de provincie (staatssteun technisch) kan betalen aan grondeigenaren. Wij zijn gehouden aan de taxatieprijs (met daaromheen een kleine marge) en kunnen in concurrentie niet meer bieden. Dit zijn dezelfde knelpunten als waar we bij realisatie NNN tegen aan lopen. Deze knelpunten bij de realisatie van NNN worden in de Taskforce Versnelling Natuuropgaven van het InterProvinciaal Overleg (IPO) besproken en er wordt samen met de andere provincies gezocht naar mogelijkheden de realisatie NNN te versnellen.

De grondmobiliteit is laag (1,2%), terwijl de druk op grond in de provincie Utrecht groot is. Denk aan realisatie NNN, Groene Contour, de stikstofopgave, bossenstrategie, energie, woningbouw, de transitie in de landbouw etc. Dit betekent ook dat vele partijen op dezelfde markt opereren. Vanwege de onzekerheid in de aanpak van de stikstofopgave zien we ook een afwachtende houding bij de agrariërs. Ook geven de terreinbeherende organisaties (Het Utrechts Landschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Utrechts Particulier Grondbezit) aan te kampen met een gebrek aan capaciteit en bemensing om inzet te geven aan deze aanpak.

Vervolg realisatie Groene Contour

Met onze partners in het landelijk gebied, de eerder genoemde Kopgroep Akkoord van Utrecht, bespreken we de voortgang van realisatie van de Groene Contour. In het overleg van 23 mei 2022 zijn met de partners afspraken gemaakt over extra inzet. Met de terreinbeherende organisaties wordt een programmering gemaakt voor realisatie. De kansen die herbegrenzen van de NNN biedt voor realisatie van de Groene Contour, worden opnieuw onder de loep genomen. De partners zullen bij hun achterban de opengestelde instrumenten actief onder de aandacht blijven brengen. De provincie voert individuele gesprekken met onze kopgroeppartners om te kijken welke ondersteuning

zij kan bieden bij de realisatie van zo veel mogelijk hectares Groene Contour. We blijven verder de komende periode met onze partners in gesprek over de mogelijkheden aanvragen te realiseren of in te dienen en om complexe aanvragen op te lossen.

Daarnaast gaat er een herbezinning plaatsvinden op de inzet van het beschikbare instrumentarium, met name op het gebied van het grondbeleid. Dit wordt mede ingegeven door de komst van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), waarin naast natuur ook verschillende andere opgaven in het landelijk gebied zoals stikstof, water, bodemdaling en duurzame landbouw een rol spelen. Ook zullen we de mogelijkheden onderzoeken van de inzet van het eerste aankooprecht van provincies op gronden met natuuropgave via Wet Voorkeursrecht Gemeenten (WVG).

Momenteel vindt op Rijksniveau een verkenning plaats voor het uitvoeren van de motie Boswijk. In deze motie wordt de regering verzocht met de provincies en de agrarische sector in overleg te laten gaan over langjarige contracten in het agrarisch natuurbeheer. De toenmalige minister Schouten heeft op 4 oktober 2021 aangegeven dat zij samen met de provincies zal gaan uitwerken hoe langjarige zekerheid kan worden gegeven aan boer en natuur. Met het nieuwe regeerakkoord zijn ook zogenaamde landschapsgronden gedefinieerd waar deze regeling specifiek toegepast zou moeten worden. Landschapsgronden zouden dan een tussenvorm worden tussen (ruimtelijke ordening) bestemming natuur enerzijds en bestemming agrarisch anderzijds. Dit laatste zou een belangrijke oplossing kunnen zijn van de ruimtelijke ordening technische bezwaren van de nog niet opengestelde instrumenten 2, 3 en 5. We zullen de ontwikkelingen op dit terrein met onze provinciale collega's in IPO-verband nauwgezet volgen.

Zoals gezegd is de verwachting dat realisatie van de doelstelling van 400 hectare in 2023 niet haalbaar is. We maken een verdiepingsslag gezamenlijk met de partners in het veld om de Groene Contour te realiseren. Daarnaast starten we een verkenning naar een aanpassing van het instrumentarium met name op het gebied van grondbeleid, mede in het licht van het NPLG.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen